

(pieczęć wydziału)

KARTA PRZEDMIOTU

1. Nazwa przedmiotu: MODELOWANIE SYSTEMÓW I SIECI KOMPUTEROWYCH		2. Kod przedmiotu:		
3. Karta przedmiotu ważna od roku akademickiego: 2012				
4. Forma kształcenia: studia drugiego stopnia				
5. Forma studiów: studia niestacjonarne (wieczorowe)				
6. Kierunek studiów: INFORMATYKA, WYDZIAŁ AEII				
7. Profil studiów: ogólnoakademicki				
8. Specjalność:				
9. Semestr: 3, 4				
10. Jednostka prowadząca przedmiot: Instytut Informatyki, RAU2				
11. Prowadzący przedmiot: dr inż. Marcin Skowronek				
12. Przynależność do grupy przedmiotów: przedmioty wspólne				
13. Status przedmiotu: obowiązkowy				
14. Język prowadzenia zajęć: polski				
15. Przedmioty wprowadzające oraz wymagania wstępne: Analiza i algebra liniowa, Metody numeryczne, Rachunek prawdopodobieństwa, Podstawy programowania komputerów. Zakłada się, że przed rozpoczęciem nauki niniejszego przedmiotu student posiada przygotowanie w zakresie: algebry liniowej, algorytmów numerycznych, zmiennych losowych i funkcji je opisujących.				
16. Cel przedmiotu: Celem wykładu jest przekazanie studentom podstawowych wiadomości w zakresie modelowania systemów oraz systemów i sieci komputerowych, algorytmów wykorzystywanych w modelach układów ciągłych i zdarzeń dyskretnych, formalizacji celu modelowania oraz automatyzacji badań modelowych. Celem ćwiczeń laboratoryjnych jest nabycie przez studentów umiejętności w zakresie wykorzystywania różnych środków programowych do tworzenia modeli cyfrowych i opracowywania wyników modelowania.				
17. Efekty kształcenia:				
Nr	Opis efektu kształcenia	Metoda sprawdzenia efektu kształcenia	Forma prowadzenia zajęć	Odniesienie do efektów dla kierunku studiów
W1	Ma wiedzę w zakresie składników i algorytmów wykorzystywanych w modelach cyfrowych	SP, EP, EU	WM, L	K_W15
W2	Zna podstawowe metody opisu systemów i sieci kolejkowych	SP, EP, EU	WM, L	K_W03
W3	Zna koncepcje budowy modeli układów zdarzeń dyskretnych	CL, PS, EP, EU	WM, L	K_W03

W4	Rozumie potrzebę formalizacji celów modelowania jako zadania optymalizacji parametrycznej	CL, PS, EP, EU	WM, L	K_W15 K_W03
U1	Potrafi zbudować model cyfrowy z wykorzystaniem poznanych narzędzi programowych.	CL, PS, EP, EU	WM, L	K_U16 K_U07 K_U08
U2	Posiada umiejętność budowy modeli układów zdarzeń dyskretnych z wykorzystaniem poznanych narzędzi programowych.	CL, PS, EP, EU	WM, L	K_U09 K_U11
U3	Potrafi napisać funkcję generacji liczb losowych o dowolnym rozkładzie.	CL, PS, EP, EU	WM, L	K_U06 K_U09
K1	Ma świadomość możliwości środowiska Matlab-Simulink w rozwiązywaniu zadań modelowania.	CL, PS, EP, EU	WM, L	K_K06
K2	Ma świadomość jakie są możliwości narzędzi programowych: biblioteka CSL, środowisko OMNeT++ do budowy modeli systemów kolejkowych i sieci komputerowych.	CL, PS, EP, EU	WM, L	K_K06

18. Formy zajęć dydaktycznych i ich wymiar (liczba godzin)

30 W. – 1 Sem.; 30 L. – 2 Sem.

19. Treści kształcenia:

Wykład:

Modele matematyczne układów dynamicznych. Układ, system i środowisko. Modele, modelowanie i symulacja. Klasyfikacja metod modelowania. Cele i etapy modelowania. Metody opisu układów ciągłych (równania różniczkowe, funkcje przejścia, schematy blokowe, równania stanu). Rozwiązywanie liniowego równania stanu, właściwości macierzy e^{At} . Wyznaczanie równań stanu układów opisanych funkcją przejścia lub równaniem różniczkowym. Metody opisu układów dyskretnych (równania różnicowe, równania stanu). Przykłady wyznaczania opisu dyskretnego. Układy nieliniowe – linearyzacja. Punkty równowagi.

Modele cyfrowe układów ciągłych. Elementy modelu cyfrowego. Opisy przykładowych środków modelowania (Simnon, Matlab/Simulink). Przykłady budowy modeli układów dynamicznych. Schematy różnicowe dla znajdowania rozwiązania przybliżonego. Metody numerycznego rozwiązywania równań różniczkowych.

Automatyzacja procesu badań modelowych. Zadanie optymalizacji parametrycznej jako przykład definiowania celu modelowania. Algorytmy rozwiązywania zadań optymalizacji parametrycznej. Rozwiązywanie zadań optymalizacji parametrycznej z wykorzystaniem środowiska Matlab/Simulink.

Modele układów zdarzeń dyskretnych. Układy zdarzeń dyskretnych. Zastosowanie modele kolejkowych do opisu systemów komputerowych i sieci komputerowych. Koncepcje budowy modeli układów zdarzeń dyskretnych. Biblioteka CSL++, przykład budowy modelu cyfrowego. Środowisko OMNeT++: opis topologii układu, elementy biblioteki symulacyjnej, implementacja algorytmu symulacyjnego, przykład budowy modelu.

Generacja liczb losowych. Generacja liczb losowych o rozkładzie równomiernym. Weryfikacja generatorów, testy zgodności rozkładu, testy niezależności rozkładu. Właściwości arytmetyczne generatorów losowych. Zasady konstrukcji generatorów losowych o dowolnym rozkładzie.

Zajęcia laboratoryjne:

W ramach laboratorium rozwiązywane są typowe zadania modelowania z wykorzystaniem różnych narzędzi programowych. Ćwiczenia laboratoryjne realizowane są w 4 godzinnych jednostkach czasowych.

1. Program Simnon – odpowiedzi i portrety fazowe układów dynamicznych. Elementu programu SimnonWin. Opis układów za pomocą równań stanu. Rejestracja odpowiedzi czasowych i portretów fazowych. Przykłady definiowania makropoleceń.
2. Modelowanie w środowisku Matlab/Simulink. Elementy środowiska. Polecenia wprowadzania macierzy do przestrzeni roboczej. Rozwiązywanie układu liniowych równań algebraicznych. Wykreślanie przebiegów dwu- i trój-wymiarowych. Definiowanie M-plików skryptowych i funkcyjnych. Opis i modelowanie układów dynamicznych z wykorzystaniem funkcji całkujących ode23, ode45. Elementy pakietu Simulink. Tworzenie schematów operacyjnych układów o podanych funkcjach przejścia. Realizacja zadanych zadań modelowania.
3. Modelowanie w środowisku Matlab/Simulink. Rozwiązywanie zadań optymalizacji parametrycznej. Funkcje do rozwiązywania zadań optymalizacji parametrycznej. Przykłady zadań optymalizacji parametrycznej. Zapis funkcji poszukujących rozwiązania zadania optymalizacji parametrycznej. Analiza wyników i porównanie algorytmów.
4. Biblioteka CSL++ – modele układów zdarzeń dyskretnych w koncepcji wyboru działania. Elementy biblioteki CSL++. Testy generatorów losowych. Budowa modeli układów zdarzeń dyskretnych.
5. Środowisko OMNeT++ – implementacja algorytmu symulacyjnego podanych układów zdarzeń dyskretnych. Opis topologii modelu, elementy biblioteki symulacyjnej. Implementacja algorytmu symulacyjnego. Budowa modeli systemów masowej obsługi.
6. Środowisko OMNeT++ – modelowanie systemów komputerowych i sieci komputerowych. Opis topologii modelu, implementacja algorytmu symulacyjnego. Budowa modeli systemów i sieci komputerowych.

20. Egzamin: tak

21. Literatura podstawowa:

1. M. Skowronek: Modelowanie cyfrowe. Wyd. Pol. Śl., Gliwice 2008.
2. M. Skowronek –red.: Zadania z modelowania cyfrowego. Wyd. Pol. Śl., Gliwice 2005.

22. Literatura uzupełniająca:

1. K. Grochla i inni: Wykłady z Podstaw Informatyki Prof. Stefana Węgrzyna. Wyd. Pol. Śl., Gliwice 2003.
2. OMNeT++ 4.1. User manual. <http://www.omnetpp.org/doc/manual/usman.html>
3. Tyszer J.: Symulacja cyfrowa. WNT, Warszawa 1990.
4. T. Czachórski: Modele kolejkowe w ocenie efektywności systemów i sieci komputerowych. Pracownia komputerowa Jacka Skalmierskiego, Gliwice 1999.
5. W. Oniszczyk: Metody modelowania. Wyd. Pol. Białostockiej, Białystok 1995.
6. Matlab 7 – Programing. The Math Works Inc., 2007.
7. Simulink 7 – Using Simulink. The Math Works Inc., 2007.
8. Fishman G. S.: Discrete-Event Simulation: Modeling, Programming, and Analysis. Springer-Verlag, New York 2001.

23. Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia efektów kształcenia

Lp.	Forma zajęć	Liczba godzin kontaktowych / pracy studenta
1	Wykład	30/45
2	Ćwiczenia	
3	Laboratorium	30/45
4	Projekt	
5	Seminarium	
6	Inne	10/30
	Suma godzin	70/120

24. Suma wszystkich godzin: 190

25. Liczba punktów ECTS: 5+2=7

26. Liczba punktów ECTS uzyskanych na zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego: 2,5

27. Liczba punktów ECTS uzyskanych na zajęciach o charakterze praktycznym (laboratoria, projekty): 2,5

26. Uwagi:

Zatwierdzono:

.....
(data i podpis prowadzącego)

.....
(data i podpis dyrektora instytutu/kierownika katedry/
Dyrektora Kolegium Języków Obcych/kierownika lub
dyrektora jednostki międzywydziałowej)